

155578 - Zekâtı, hayvanları yedirmekte ve onları tedâvi etmekte kullanmak câiz midir?

Soru

Malların zekâtını; barınaksız, yaralı, hasta veya aç hayvanların yararına kullanılmak üzere çıkarıp vermek câiz midir?

Detaylı cevap

Allah Teâlâ, farz olan zekâtın konulduğu, zekât verilmesi gereken yerleri belirleyip tayin etmiştir. Bu konuda zekât verenin içtihadına veya tercihinin yer bırakmamıştır.

Nitekim Allah Teâlâ, zekât verilmesi gereken yerler hakkında şöyle buyurmuştur:

الصَّدَقَاتُ لِلْفُقَرَاءِ وَالْمَسْكِينِ وَالْعَامِلِينَ عَلَيْهَا وَالْمَوْلَمَةَ قُلُوبُهُمْ وَفِي الرِّقَابِ وَالْغَارِمِينَ وَفِي سَبِيلِ اللَّهِ وَابْنِ السَّبِيلِ فَرِيضَةً مِّنَ اللَّهِ وَاللَّهُ عَلِيمٌ حَكِيمٌ. [سورة التوبة الآية: ٦٠]

"Zekâtlar, Allah'tan bir farz olarak, ancak fakirlere, düşkünlere, zekât toplayan görevlilere (memurlara), kalpleri (gönülleri) İslâm'a ısındırılacak olanlara, (hürriyetlerini satın almaya çalışan) kölelere, borçlulara, Allah yolunda savaşanlara ve (muhtaç kalmış) yolculara mahsustur. Allah her şeyi hakkıyla bilendir, hikmet sahibidir." [1]

Bu âyette geçen, zekât verilmesi gereken sekiz sınıf hakkında daha detaylı bilgi için (42609) nolu sorunun cevabına bakabilirsiniz.

Hayvanlar, genel olarak, Allah Teâlâ'nın kulları için tayin etmiş olduğu zekât verilmesi gereken yerlerden birisi değildir. Bu, ister hayvanları doyurmak için olsun, ister onları tedavi etmek için olsun, isterse başka bir amaçla olsun, farketmez. Bu yasak (zekâtın bu gibi şeylerde harcanmaması), sadece farz olan zekâtla sınırlıdır. Bu sebeple farz olan zekâtтан bir şeyi hayvanlar için veya onları doyurmak için veyahut da onları tedavi etmek ve onlara bakmak için harcamak câiz değildir. Hayvanlara, farz zekâtın dışındaki nâfile sadakadan harcanabilir.

Câbir'den -Allah ondan râzı olsun- rivâyet olunduğuna göre, Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem- şöyle buyurmuştur:

مَا مِنْ مُسْلِمٍ يَغْرِسُ غَرْسًا إِلَّا كَانَ مَا أَكَلَ مِنْهُ لَهُ صَدَقَةٌ، وَمَا سَرِقَ مِنْهُ لَهُ صَدَقَةٌ، وَمَا أَكَلَ السَّبْعُ مِنْهُ فَهُوَ لَهُ صَدَقَةٌ، وَمَا أَكَلَتِ الطَّيْرُ فَهُوَ لَهُ صَدَقَةٌ، وَلَا يَزْرُوهُ أَحَدٌ إِلَّا كَانَ لَهُ صَدَقَةٌ. [رواه مسلم والبخاري نحوه]

“Bir müslüman, bir ağaç dikerse, o ağaçtan yenilen ürün, onun için bir sadaka olur. O ağaçtan çalınan meyve onun için bir sadaka olur. Vahşi hayvanların ondan yediği onun için bir sadaka olur. Kuşların yediği onun için bir sadaka olur. Kim ondan yiyip eksiltirse, onun için bir sadaka olur.” [2]

Ebu Hureyre'den -Allah ondan râzı olsun- rivâyet olunduğuna göre, Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem- şöyle buyurmuştur:

بَيْنَمَا رَجُلٌ يَمْشِي بِطَرِيقٍ اشْتَدَّ عَلَيْهِ الْعَطَشُ، فَوَجَدَ بئْرًا فَنَزَلَ فِيهَا فَشَرِبَ ثُمَّ حَرَجَ، فَإِذَا كَلْبٌ يَلْهَثُ يَأْكُلُ مِنَ الثَّرَى مِنَ الْعَطَشِ، فَقَالَ الرَّجُلُ: لَقَدْ بَلَغَ هَذَا الْكَلْبُ مِنَ الْعَطَشِ مِثْلُ الَّذِي كَانَ بَلَغَ مِنِّي، فَنَزَلَ الْبئْرَ فَمَلَأَ حُفَّهُ مَاءً ثُمَّ أَمْسَكَهُ بِيَدِهِ حَتَّى رَقِيَ فَسَقَى الْكَلْبَ، فَشَكَرَ اللَّهُ لَهُ فَعَمَّرَهُ. قَالُوا: يَا رَسُولَ اللَّهِ! وَإِنَّ لَنَا فِي هَذِهِ الْبَهَائِمِ لَأَجْرًا! فَقَالَ: فِي كُلِّ كَبِدٍ رَطْبَةٌ أَجْرٌ. [رواه البخاري ومسلم]

“Vaktiyle bir adam yolda giderken çok susadı. Bir kuyu buldu ve içine indi; su içip dışarı çıktı. Bir de ne görsün! Bir köpek, dili dışarıda soluyor ve susuzluktan nemli toprağı yalayıp duruyordu. Adam kendi kendine: Bu köpek de tıpkı benim gibi pek susamış! deyip hemen kuyuya indi, ayakkabısını su ile doldurdu ve ayakkabısını ağzıyla tutup yukarıya çıktı ve köpeğı suladı. Onun bu hareketinden Allah Teâlâ hoşnut oldu ve onu bağışladı.

Bunun üzerine sahâbe:

-Ey Allah'ın elçisi! Bizim hayvanlar(a yaptığımız iyilikler) için de bir ecir var mıdır? dediler.

Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem- şöyle buyurdu:

-Evet! Her yaş ciğer (sahibi) için bir ecir vardır." [3]

Vakti geldiğinde bu gibi davranışı yapmak, şüphesiz övülen, güzel bir davranıştır. Fakat İslâm şeriatından değildir. Bir kimsenin bunu araştırmak için kendisini bu davranışla meşgul

etmesi bu hayvanların bakımı için dernekler kurması; hikmetli ve akıllı bir davranış da değildir. Zirâ insanlardan, hatta açlıktan, çıplaklıktan ve hastalıktan ölen, açlığını giderecek veya hastalığını tedavi ettirecek veya başını sokacak bir ev satın almak için mal bulamayan nice müslüman kardeşleri bulunmaktadır.

Müslümana düşen görev; bizzat kendisi veya malı ile onlara ulaşma imkanı bulabiliyorsa, kendisinden uzakta ve başka bir ülkede olsalar bile, müslüman kardeşlerinin ihtiyaçlarını gidermek için gayret etmelidir. Zirâ kul, müslüman kardeşinin yardımına koştuğu müddetçe Allah Teâlâ da onun yardımında olur.

Allah Teâlâ en iyi bilendir.

[1] Tevbe Sûresi: 60

[2] Müslim, hadis no:1553. Buhârî'nin de Enes'ten rivâyet ettiği buna benzer bir rivâyeti vardır. Hadis no: 2220.

[3] Buhârî, hadis no: 2363. Müslim, hadis no:2244